

Závěrečná zpráva

Vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny

pro prověření činnosti příslušníků Policejního prezidia České republiky, Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Policie České republiky a státních zástupců Vrchního státního zastupitelství v Olomouci v souvislosti s reorganizací Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Policie České republiky a Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality Policie České republiky k 1. srpnu 2016

Úvod

Usnesením Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky č. 1268 ze 48. schůze ze dne 28. 6. 2016 byla podle článku Ústavy České republiky a podle § 48 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, zřízena vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny pro prověření činnosti příslušníků Policejního prezidia České republiky, Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Policie České republiky a státních zástupců Vrchního státního zastupitelství v Olomouci v souvislosti s reorganizací Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Policie České republiky a Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality Policie České republiky k 1. srpnu 2016 (dále jen komise).

Následně usnesením Poslanecké sněmovny č. 1279 ze dne 29. 6. 2016 z téže schůze byli na základě nominace jednotlivých politických stran zastoupených v Poslanecké sněmovně zvoleni členové komise, a to Jan Bartošek, Pavel Blažek, Richard Dolejš, Bohuslav Chalupa, Daniel Korte, Martin Lank a Zdeněk Ondráček a usnesením č. 1283 ze dne 1. 7. 2016 byl předsedou komise zvolen Pavel Blažek.

Tajemnicí komise byla jmenována Kateřina Bartošová, ředitelka Bezpečnostního útvaru Kanceláře Poslanecké sněmovny.

Samotnému zřízení komise předcházela řada více či méně nepodložených dohadů a úvah o příčinách a důvodech připravované organizační změny spočívající ve sloučení policejních útvarů s celorepublikovou působností, konkrétně Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (dále jen ÚOOZ) a Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality (dále jen ÚOKFK), která byla silně medializovaná sdělovacími prostředky pod nesprávným názvem reorganizace policie. Dne 23. 6. 2016 byla svolána schůze Výboru pro bezpečnost Poslanecké sněmovny, na kterou byli pozváni na organizační změně zainteresovaní zástupci policie a státního zastupitelství. Jediným bodem programu, který nebyl schválen, byla právě zmíněná organizační změna.

Popis činnosti komise

První schůze komise se uskutečnila 11. 7. 2016. Místopředsedou komise byl zvolen Martin Lank, ověřovateli Jan Bartošek a Daniel Korte. Komise se usnesla, že její jednání budou dále neveřejná, neboť se dalo oprávněně předpokládat, což následné vyšetřování potvrdilo, že budou projednávány věci určené jak pro služební potřebu, tedy neveřejné, tak věci podléhající utajení ve smyslu zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. I přes toto z právních předpisů vyplývající informační embargo zástupci komise v maximální možné míře informovali veřejnost o průběhu vyšetřování prostřednictvím sdělovacích prostředků.

Komise, vědoma si složitosti úkolu a omezené délky mandátu, hned na své 1. schůzi stanovila plán, procesní postup a časový harmonogram vyšetřování, který pochopitelně během času, na základě nových informací, operativně přizpůsobovala potřebám. Určila a ustanovila osoby, které bylo nezbytné vyslechnout jako svědky a s předstihem zajistila jejich předvolání. Od subjektů na případu zainteresovaných si vyžádala dokumenty ve vztahu k zadanému úkolu. Celkem se sešla na 16 schůzích. Desítky hodin trvala další jednání komise o hodnocení důkazů a mnoho hodin museli členové komise strávit studováním získaných dokumentů, a to ve zvlášť náročných podmínkách, neboť každý člen komise musel materiál studovat jen v místnosti k tomu určené v budově Poslanecké sněmovny. Výjimkou nebyly schůze trvající 10 hodin, ve dvou případech i přes půlnoc. Na 13 schůzích z 16 probíhaly svědecké výslechy. Za 64 hodin věnovaných výslechům komise vyslechla celkem 21 svědků, z toho jednoho třikrát a čtyři svědky dvakrát.

Za dobu svého působení komise shromáždila 4128 stránek dokumentů. Z toho 269 stránek tvoří protokoly o výslechu svědka, 3060 stránek bylo v drtivé většině komisi zasláno na její žádost od subjektů na případu zainteresovaných a zbytek představuje 799 stránek 57 podání (stížností, podnětů, žádostí, oznámení), která komisi zaslalo 30 fyzických osob. Žádné podání, přestože většina byla věcně nepříslušná, nebylo ponecháno bez povšimnutí a na všechna bylo zpravidla písemně reagováno.

Veškeré dokumenty komise byly ukládány v zasedací místnosti komise, v neveřejném prostoru schváleném pro zpracování utajovaných informací, kam pracovníci Bezpečnostního útvaru zajišťovali přístup členům komise dle jejich potřeby. Studiu veškerého podkladového materiálu věnovali členové komise desítky hodin.

Přes veškerou snahu vyšetřování skončit ve stanoveném termínu, tj. do 31. 10. 2016, byla komise nucena požádat o prodloužení mandátu. Poslanecká sněmovna její žádosti vyhověla a usnesením č. 1377 ze dne 18. 10. 2016 mandát komise prodloužila do 31. 1. 2017.

Nejpodstatnější faktická zjištění

Z hlediska zákonných kompetencí (viz zákon o Policii ČR) je policejní prezident oprávněn navrhnout organizační změnu na úrovni celorepublikových útvarů ministru vnitra, který následně rozhoduje o jejím schválení. Nikde není zakotvena povinnost, aby policejní prezident o tomto návrhu informoval další subjekty, např. státní zástupce. Nicméně jedna z analýz, na které vedení Policie ČR odkazovalo, doporučuje vzhledem k citlivosti změny konzultovat ji s odbornou veřejností, zejména se státními zástupci.

Prověřovaná organizační změna spočívala ve sloučení ÚOOZ a ÚOKFK do Národní centrály pro boj s organizovaným zločinem (dále jen NCOZ), čímž byla zřízena tzv. střežová řídicí struktura: ředitel – náměstci – ředitelé sekcí. Odbory ÚOOZ a ÚOKFK odpovědné za prověřování a vyšetřování trestné činnosti byly beze změn v náplni činnosti zařazeny pod jednotlivé sekce. Podle vyjádření policejního prezidenta Tomáše Tuhého i jeho bývalého náměstka Zdeňka Laubeho měla tato změna umožnit pružnější reakci vzniklého útvaru na vývoj kriminality a provádět v nich v případě potřeby další organizační kroky včetně zpřesnění nebo změny náplně činnosti jednotlivých sekcí.

Ředitelé dotčených útvarů byli s organizační změnou seznámeni ve 2. polovině května 2016. O seznámení nebyl pořízen žádný zápis. Představitelé státních zastupitelství s ní byli obecně seznámeni až na konci května 2016, tj. těsně před odesláním referátu ministru vnitra (ten byl odeslán 31. 5. 2016). Rozhodnutí T. Tuhého a Z. Laubeho sloučit oba útvary pod jednotné vedení při tom bylo prezentováno jako konečné a neměnné. Projednávání konkrétních dopadů organizační změny na komunikaci mezi NCOZ a státními zastupitelstvími a na kontinuitu probíhajících trestních řízení započalo až po medializaci organizační změny.

Koncepční nebo strategické materiály, zpracované za působnosti současného policejního prezidenta, slučování útvarů s celostátní působností neřeší a ani se o něm nezmiňují. Zástupci policejního prezidia neměli v souvislosti s návrhem organizační změny zpracovány žádné aktuální a podrobné analýzy nebo statistiky, které by podporovaly jimi prezentované důvody.

Zástupci policejního prezidia se odvolávají na strategické a koncepční materiály z předchozích období, které se datují již od roku 1993, jak je zmíněno v materiálech v roce 2007, které byly vyšetřovací komisi předloženy. Tyto dokumenty se v různých variantách zmiňují o možnosti spojování celorepublikových útvarů. Argumenty pro prověřovanou organizační změnu jsou v podstatě převzaty z těchto dokumentů. Ne ve všech materiálech však bylo sloučení útvarů s celorepublikovou působností považováno za vhodné řešení.

Neexistence analýz nicméně neznamená, že předložené argumenty byly nesprávné. Útvary s celostátní působností mohly podle interních policejních předpisů šetřit (Pokyn policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. 5. 2013), prověřovat nebo vyšetřovat skutek, který nepatřil do jejich působnosti upravené interním aktem řízení. Podle téhož pokynu vždy také existovala možnost nekládat v konkrétní trestní věci dokumenty do systému elektronického trestního řízení (ETR). To mohlo vést k situacím, které jsou v důvodech pro organizační změnu obecně uvedeny.

Celorepublikové útvary řídí náměstek policejního prezidenta pro SKPV, který je podřízen policejnímu prezidentovi a pro výkon své činnosti potřebuje určité informace o probíhajících trestních řízeních. Na základě shromážděných podkladů lze usuzovat, že organizační změna

proběhla s cílem mít sjednocený přehled o probíhajících trestních řízeních. Nelze však dovozovat, že by tyto informace měly být předávány neoprávněným osobám.

Komise také opakovaně v rámci výpovědi svědků zaznamenala názor, že mezi oběma útvary, zejména mezi jejich řediteli, neprobíhala dostatečná komunikace a že existovala dokonce určitá řevnivost mezi orgány ÚOOZ a ÚOKFK. Tato situace však nikdy nebyla ze strany nadřízeného, kterým byl náměstek policejního prezidenta pro SKPV Z. Laube, kázeňsky řešena. Stejně tak zůstalo bez postihu údajné obcházení či neplnění povinností podle interních aktů řízení. Naopak, vedoucí těchto celorepublikových útvarů pobírali vysoké odměny za svoji práci, což potvrzovalo, že s jejich prací byla do určitého okamžiku spokojenost, a mohlo budit dojem, že vše dělají správně.

Na úrovni státního zastupitelství, Policie ČR, ale ani mezi jednotlivými policisty není jednotný právní názor na rozsah sdílení informací z trestního řízení v rámci řídicí struktury Policie ČR (např. Stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. j. 1 SPR 137/2016-36 doručené komisi dne 12. 1. 2017 a vyjádření policejního prezidenta č. j. PPR-19588-16/ČJ-2016-990300 ze dne 22. 9. 2016). Obecně se má za to, že nadřízený policista je oprávněn znát to, co potřebuje k výkonu své činnosti v souvislosti se svou odpovědností za činnost podřízených útvarů. Vnímání rozsahu potřebných informací je ale různé.

Vrchní státní zastupitelství v Olomouci (VSZ v Olomouci) opíralo prověřování organizační změny, resp. výslechy T. Tuhého a Z. Laubeho a svůj další postup v souvislosti s organizační změnou, o informace z několika jím vedených trestních věcí (na VSZ v Olomouci spisy č. j. 4 VZV 5/2013 = 6 VZN 405/2016, 2 VZV 6/2015 a 1 VZN 501/2015). Jednalo se zejména o závěry dovozované z odposlechlů, které byly vyšetřovací komisi předloženy, o informace získané v rámci vyšetřování případu VIDKUN a o informace získané v rámci případu údajného úniku informací o realizaci ve společnosti TESCO SW. Na některé tyto materiály odkazoval také bývalý příslušník ÚOOZ Jiří Komárek a bývalý ředitel ÚOOZ Robert Šlachta, kteří organizační změnu veřejně kritizovali.

VSZ v Olomouci následně prezentovalo učiněné závěry i Nejvyššímu státnímu zastupitelství (viz např. záznam o výkonu dohledu 2NZN 227/2016-72 ze dne 4. 8. 2016) a ministru spravedlnosti (viz např. informace VSZ v Olomouci č. j.: 1 VZN 501/2015 ze dne 24. 6. 2016). Ti je převzali a v podobném duchu se také vyjadřovali k organizační změně.

Vzhledem k tomu, že zmíněné spisy obsahovaly podle vrchního státního zástupce Ivo Ištvana, jeho náměstka Pavla Komára, R. Šlachty a J. Komárka informace, které měly zpochybňovat legitimní cíl organizační změny, věnovala se informacím v nich uvedených také vyšetřovací komise, a to v rozsahu, který byl jmenovanými prezentován v rámci provedených výslechlů.

Ze shromážděných materiálů nebylo prokázáno, že organizační změna byla provedena s cílem „odstranit“ R. Šlachtu, omezit činnost celorepublikových útvarů nebo zabránit prověřování konkrétních trestních věcí (vč. v médiích zmiňovaného případu Bereta). Organizační změna v rámci celorepublikových útvarů není v rozhovorech, které jsou součástí „Podkladového materiálu ke slyšení před bezpečnostním výborem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky“ (tzv. Šlachtova zpráva) ze dne 22. 6. 2016, a v rozhovorech předaných vyšetřovací komisi VSZ v Olomouci řešena. Řeší se v nich pouze možný vznik týmu TEMPUS 2 a zařazení problematiky kyberkriminality na ÚOOZ. Současně je důležité upozornit na to, že 9. 6. 2016 byla R. Šlachtovi nabízena pracovní pozice ve stejné platové třídě v NCOZ. R. Šlachta tuto nabídku neakceptoval s odůvodněním, že se na vzniku nového útvaru nechce podílet.

V rozhovorech v případě VIDKUN, které byly vyšetřovací komisi předloženy jako relevantní, není konec R. Šlachty spojován s tím, že by se ho Z. Laube nebo T. Tuhý chtěli zbavit. O jeho konci spekulují hovořící osoby v souvislosti s tím, že ony samy považují postup ÚOOZ v případě „Nagyová a spol.“ za neúspěch, a částečně s tím, že podle nich R. Šlachta, resp. ÚOOZ, někomu možná nedává informace a někomu možná ano. Jaké informace a komu konkrétně se v nich neřeší. Tím, že R. Šlachta a J. Komárek ukončili služební poměr k Policii ČR ještě před oficiálním začátkem účinnosti reorganizace, neumožnili praktickou ověřitelnost tvrzení, že se jich reorganizací chtěl někdo „zbavit“.

V předložených prepisech figuruje bývalý náměstek ředitele Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje (KŘP OK) Karel Kadlec, který získával od dalších policistů informace, ke kterým neměl mít vzhledem ke svému služebnímu zařazení přístup. Policisté mu tyto informace poskytovali na základě jejich vzájemně dobrého osobního vztahu nebo z jiných důvodů. Tyto informace K. Kadlec následně předával podnikateli Ivanu Kyselému. Věc nadále vyšetřují orgány činné v trestním řízení.

K. Kadlec a I. Kyselý ve vzájemných rozhovorech hodnotí i další policisty. Mimo jiné předpokládají, že každý policista, který je zařazen na vyšší pozici, dává někomu informace a je „někým řízen“. V tomto smyslu oba hovoří o R. Šlachtovi, Z. Laubem, T. Tuhém, bývalém řediteli KŘP OK Liborovi Krejčíříkovi a dalších. Činí tak, aniž by věděli, zda se tak skutečně děje. Pouze to tuší, předpokládají, resp. z rozhovorů nelze dovodit, kdy, v jakých případech a v jakém rozsahu by se tak mělo dít. Ačkoli některé části zachycených rozhovorů mají spekulativní charakter, nelze hovory jako celek zcela opomíjet. Přestože nemají žádnou vazbu na prověřovanou organizační změnu, ukazují na závadové jednání rozmlouvajících osob.

Jako jeden z důvodů organizační změny byla ve veřejném prostoru uváděna údajná existence informací o úniku údajů z trestního řízení od policejního prezidenta T. Tuhého (pozn.: souvislost s trestním řízením týkající se údajného úniku informací v kauze Tesco SW, které bylo dozorováno VSZ v Olomouci pod č. j. 1 VZN 501/2015). To naznačovalo zejména veřejné vyjádření J. Komárka o podezření z „brutálního úniku informací“ ze strany T. Tuhého.

Před vyšetřovací komisí J. Komárek z počátku uváděl, že je jeho výrok založen na vyhodnocení odposlechnů z případu VIDKUN, konkrétně odkazoval na tzv. Šlachtovu zprávu. Uvedené odposlechy však Komárkovo tvrzení nepotvrzují. Konkrétní rozhovor, na který J. Komárek odkazoval, proběhl 21. 10. 2014, tj. ještě před tím, než se v rámci prověřování T. Tuhý ve spise Generální inspekce bezpečnostních sborů objevil. V době rozhovoru bylo vyšetřování možného úniku informací teprve na začátku. Podnět ÚOKFK byl totiž zaslán na GIBS 6. 10. 2014, přičemž dne 22. 10. 2014, tj. den po zmíněném rozhovoru, GIBS žádá ÚOKFK o doplnění oznámení. To znamená, že v době, kdy rozhovor probíhal, nikdo ze zúčastněných nemohl znát jakoukoli případnou spojitost T. Tuhého nebo policejního prezidia s únikem informací o realizaci.

Informace o možném spojení T. Tuhého s únikem informací v případě TESCO SW se J. Komárek dozvěděl od státního zástupce VSZ v Olomouci Petra Šeredy, který mu poskytl prepis usnesení GIBS o odložení věci s chybnými závěry (k usnesení viz níže), a to na několik dní v době mezi 10. 6. 2016 a 20. 6. 2016. J. Komárek tuto skutečnost při svém druhém výslechu na přímý dotaz, na základě čeho svůj výrok formuloval, neuvedl, když sdělil, že vycházel pouze z odposlechnů v případě VIDKUN. To, že měl prepis k dispozici, připustil až v rámci třetího výslechu, po opětovně položeném přímém dotazu.

Přepis vytvořený VSZ v Olomouci byl následně zveřejněn Národním fondem proti korupci (NFPK). Z podkladů shromážděných vyšetřovací komisí lze usuzovat, že předání přepisu usnesení NFPK mohl zprostředkovat pouze buď J. Komárek, nebo někdo z Vrchního státního zastupitelství v Olomouci. Věc v současnosti prověřují orgány činné v trestním řízení.

Lze shrnout, že prověřování úniku informací o možné realizaci v TESCO SW bylo legitimní. Nelze však potvrdit to, že by se úniku informací dopustil T. Tuhý ani že je z tohoto úniku podezřelý.

Některé skutečnosti uváděné v usnesení GIBS o odložení věci byly chybné. Z telefonního čísla s koncovkou 312 nebyla zaslána podnikateli Davidu Tesaříkovi žádná varovná SMS. D. Tesařík zřejmě něco věděl, na uvedené číslo však pouze zaslal žádost o případné podrobnosti k tomu, že si má někdo pro někoho přijít, pokud je adresát zná. Na druhou stranu je nutné objektivně konstatovat, že komunikace s 312 proběhla a D. Tesařík od ní určité informace získat chtěl. Následné vložení SIM karty rodinného příslušníka policejního prezidenta do jednoho z telefonů, se kterými telefonní číslo s koncovkou 312 komunikovalo, nebylo nijak vysvětleno. Navíc se žádný z relevantních telefonů ve vztahu k T. Tuhému či jeho rodinným příslušníkům nikdy nenašel. Věc v současnosti opět prověřují orgány činné v trestním řízení.

Údaje o směru komunikace chybně vyhodnotil příslušník GIBS – zpracovatel spisu – Milan Vaculík. Sám to také před vyšetřovací komisí uznal. Na základě podkladů, které má vyšetřovací komise k dispozici, nelze prokázat, že by jednal úmyslně, nelze však vyloučit, že jednal z nedbalosti, a proto komise rozhodla podat trestní oznámení. Vrchní státní zastupitelství v Olomouci jako dozorový orgán v tomto selhalo, neboť chybu přehlédlo také. Navíc minimálně neopatrným přístupem umožnilo, aby se chybné usnesení a jeho další interpretace staly součástí veřejného prostoru.

Prověřování údajného úniku informací nemůže mít souvislost s prověřovanou organizační změnou, neboť GIBS je na policii nezávislý samostatný bezpečnostní sbor, a tudíž pro něj organizační změna v tomto případě nemá žádný efekt. Vzhledem k tomu, že vyšetřovací komise nezjistila žádné jiné informace, které by svědčily o únicích informací ze strany policejního prezidenta, nelze takovou hypotézu potvrdit.

Zásadní pro prověřovanou organizační změnu byl následný výrok J. Komárka o „brutálním úniku informací“ ze strany policejního prezidenta. Jeho postup v současnosti prověřují orgány činné v trestním řízení.

Závěrem lze dodat, že z materiálů shromážděných vyšetřovací komisí nevyplývá, že by T. Tuhý nebo Z. Laube negativně ovlivňovali probíhající trestní řízení nebo že by z trestních řízení neoprávněně získávali informace či se o to snažili. Ze shromážděných materiálů rovněž nevyplývá, že by T. Tuhý a Z. Laube určité informace z probíhajících trestních řízení poskytovali neoprávněným osobám.

Komise při své činnosti zjistila, že většina předkládaných informací pochází z odposlechů, jejichž věrohodnost nelze potvrdit jinými úkony získanými podle trestního řádu. V rámci své činnosti zároveň obdržela materiál od GIBS (viz Dopis GIBS č. j. PS2016/12414), ze kterého vyplývá, že v uvedených, s organizační změnou nesouvisejících případech, které šetřil ÚOOZ, se orgány činné v trestním řízení „spokojily“ s vyžádáním úkonů dle § 88 TŘ (odposlech a záznam telekomunikačního provozu) a žádné další prostředky, které umožňuje trestní řád

a dostupné technické prostředky, neměly snahu využít, ač z předchozích zkušeností muselo být zřejmé, že realizovanými úkony se pravděpodobně potřebné důkazní prostředky nezískají. V některých případech nebyly získané informace objektivně posuzovány, například nebyly ověřovány z dalších informačních zdrojů.

Co se týče dopadů organizační změny na jednotlivé případy či na chod jednotlivých sekcí NCOZ, nelze je v danou chvíli vzhledem ke krátké existenci nové struktury jednoznačně zhodnotit. Nicméně podle informace zaslané NCOZ v září 2016 se počet policistů, kteří odešli v souvislosti s organizační změnou, pohyboval v řádu jednotek (konkrétně se vznikem NCOZ odešlo 5 policistů, další policista v souvislosti se vznikem NCOZ požádal o ukončení služebního poměru k 30. 9. 2016 a další žádost byla podána k 31. 10. 2016). Obdobně se v řádu jednotek pohyboval počet příslušníků, kteří v této době ukončili služební poměr bez udání důvodů.

Policejní prezident T. Tuhý, náměstek policejního prezidenta Z. Laube a ministr vnitra M. Chovanec ve výsleších popřeli, že by příslušné organizační opatření bylo připraveno a realizováno na základě politického zadání. T. Tuhý a Z. Laube kategoricky odmítli spekulace, že by byli pod údajným tlakem osob z politického a podnikatelského prostředí na odstranění R. Šlachty z čela ÚOOZ. Zmíněné spekulace nebyly prokázány ani ve výsleších dalších svědků, ani v dostupných písemných dokumentech.

Žádný z členů vlády nepodal v rozhodném období návrh na usnesení vlády, které by ministři vnitra Chovancovi uložilo odložení, pozastavení či zakázalo provedení policejní reorganizace.

Závěrečné vyhodnocení

Provedení organizační změny v rámci celorepublikových útvarů Policie ČR je plně ve sdílené kompetenci policejního prezidenta a ministra vnitra. Zákon neukládá, aby byla realizace takové změny projednávána s dalšími subjekty. Předběžné věcné konzultace minimálně na úrovni vedení dotčených útvarů a státního zastupitelství by však byly vhodné a žádoucí.

Klíčovou otázkou je, proč byla organizační změna realizována bez předchozích upozornění, v poměrně krátkém čase a proč nedošlo k jejímu podrobnému prodiskutování napříč dotčenými útvary, s odborníky a se státním zastupitelstvím, a proč nebyl záměr organizační změny projednán s Výborem pro bezpečnost PSP ČR před tím, než byl referátník postoupen ke schválení. T. Tuhý i Z. Laube shodně uvádějí, že takto postupovali, protože se nejedná o zásadní změnu, ale pouze o přípravu k dalším – významnějším – organizačním změnám, o kterých bude diskuse vedena. Oba skutečně mohli plánovat, že bude stačit vše projednat v rámci jednoho měsíce, nicméně tento plán následně zmařila medializace jejich záměru a postoj, resp. aktivity státních zástupců VSZ v Olomouci, R. Šlachty, J. Komárka a reakce veřejnosti.

Vzhledem k charakteru činnosti obou slučovaných útvarů a s přihlédnutím k osobám a k prostředí, které bylo organizační změnou dotčeno, lze konstatovat, že se nejednalo o změnu nevýznamnou. Její příprava byla ze strany Z. Laubeho a T. Tuhého značně podceňena a byla nedostatečně projednána s dotčenými subjekty. To vypovídá o nedostatečném manažerském řízení ze strany bývalého náměstka policejního prezidenta Z. Laubeho.

Forma, jakou byla organizační změna realizována (rychlost a minimální konzultace s dalšími subjekty, jichž se mohla dotýkat), umožnila spekulace o jejím skrytém účelu, tj. „odstranit“ R. Šlachtu, omezit činnost ÚOOZ, zabránit prověření konkrétních trestních věcí, zájem předávat informace z trestních řízení neoprávněným osobám. Tyto spekulace potvrzeny nebyly. Nebyly prokázány ani spekulace, že příslušné organizační opatření bylo údajně realizováno pod politickým tlakem a na základě politického zadání za účelem odstranění R. Šlachty z čela ÚOOZ.

Z provedených výslechů svědků a dalších shromážděných podkladů lze usuzovat, že cílem organizační změny bylo získat přehled nad činností jednotlivých organizačních celků včleněných do NCOZ, splnit již několik let připravovaný záměr a vytvořit organizační strukturu obdobnou zahraničním policejním sborům. To lze považovat za zcela legitimní.

Některé spekulace veřejně komentovali nebo je v náznacích podporovali bývalí příslušníci ÚOOZ J. Komárek a R. Šlachta. Oba vycházeli z poznatků, které zjistili v rámci probíhajících trestních řízení, zejména pak při rozpracování případu VIDKUN. Na základě shromážděných materiálů lze konstatovat, že jimi prezentované názory nebo závěry vycházely z nepřesné interpretace rozhovorů různých osob. Tato interpretace byla následně převzata a podporována VSZ v Olomouci. Z těchto informací vycházelo i Nejvyšší státní zastupitelství a obecně také ministr spravedlnosti.

J. Komárek navíc veřejně prezentoval názor (únik informací z trestního řízení ze strany policejního prezidenta), který neměl podložen informacemi, jež mohl získat v souvislosti s jím zpracovávanou věcí. Usnesení GIBS s chybnými závěry mu zpřístupnil státní zástupce VSZ v Olomouci P. Šereda.

Oba příslušníci bývalého ÚOOZ veřejně i před vyšetřovací komisí prezentovali nedůvěru ve vedení Policie ČR, přičemž vycházeli z nepřesně vyhodnocených informací. Z provedených výsledků je patrné, že tato nedůvěra vedla k tomu, že si některá sdělení nebo některé postupy T. Tuhého a Z. Laubeho popisované vyšetřovací komisí vykládali jinak, než jak mohly být míněny. Tato nedůvěra významně ovlivnila i jejich postup v souvislosti s organizační změnou.

V bezpečnostním sboru, jehož činnost je založena na principu podřízenosti a nadřízenosti, by měli jednotliví příslušníci rozhodnutí svých nadřízených respektovat (výjimkou je pouze pokyn směřující ke spáchání trestného činu), případně vznášet připomínky v rámci služebního styku, nikoli veřejně demonstrovat nedůvěru v dané rozhodnutí nebo k jeho autorovi. Oba také prezentovali nebo komentovali informace, které se dozvěděli při výkonu služby nebo v souvislosti s ním, tj. informace, u kterých mohli být vázáni služební mlčenlivostí upravenou v zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. V tomto světle lze vnímat veřejné vystupování R. Šlachty a J. Komárka v souvislosti s organizační změnou jako neprofesionální.

Vláda České republiky je jako vrcholný orgán výkonné moci plně odpovědná za činnost, vnitřní i vnější, Policie ČR a státního zastupitelství. Podle § 21 zák. č. 2/1969 Sb. se ministerstva musí při své činnosti řídit i usneseními vlády ČR. Ačkoliv vládní krizi vyvolali sami někteří členové vlády, ani jeden z nich nepodal návrh na usnesení vlády, jež by regulovalo ministra vnitra ve věci organizační změny útvarů policie s celostátní působností. Toto byl jediný možný efektivní právní prostředek, jak plánované reorganizaci policejních útvarů zabránit, pokud ji někteří ministři opravdu zabránit chtěli...

Vláda tak žádné usnesení tohoto typu nepřijala a ani se jím nezabývala. Jednotliví ministři jen svými veřejnými prohlášeními zosťrovali rozkol uvnitř vlády a mezi orgány veřejné moci. Na ústavně právní řešení však rezignovali, aniž by to i před vyšetřovací komisí věrohodně vysvětlili. I to byl důvod, proč se celou záležitostí musela zabývat Poslanecká sněmovna, tedy orgán moci zákonodárné.

Dne 5. 1. 2017 oznámil náměstek vrchní státní zástupkyně v Praze Adam Bašný, že „po pečlivém vyhodnocení materiálů, které se týkaly údajné trestné činnosti spojené s reorganizací uvnitř policie, bylo v druhé polovině loňského listopadu rozhodnuto o založení věci bez dalšího opatření..., neboť ve věci nelze spatřovat podezření ze spáchání trestného činu.“ Kromě jiného tak vrchní státní zastupitelství dospělo k názoru, že trestní oznámení J. Komárka ve věci reorganizace Policie ČR bylo shledáno nedůvodným.

Úniky informací získaných v průběhu přípravného řízení trestního, zejména úniky částí konkrétních odposlechů, a jejich následná medializace, je fenomén, který provázal jak organizační změnu, tak následnou činnost vyšetřovací komise. Některé informace byly veřejně komentovány nebo prezentovány zejména J. Komárkem, P. Komárem, R. Šlachtou a I. Ištvanem. I přes obecnost nebo neurčitost vyjadřování vedly jejich aktivity ke zvyšování věrohodnosti informací, jež se v rámci činnosti vyšetřovací komise ukázaly jako zavádějící nebo nepravdivé.

Tento stav je v rozporu se zásadami trestního řízení jako je zásada zdrženlivosti, zásada neveřejnosti přípravného řízení a zásada presumpce nevinny. V rozporu s těmito zásadami je pak zejména postup P. Komára, který zveřejnil záměr VSZ v Olomouci vyslechnout v souvislosti s organizační změnou T. Tuhého a Z. Laubeho (podána kárná žaloba), postup P. Šeredy, který poskytl bez zřejmého právního titulu přepis usnesení GIBS J. Komárkovi (prověřují orgány

činné v trestním řízení), postup J. Komárka, který veřejně vystoupil se svým tvrzením o „brutálním úniku informací“ z trestního řízení ze strany policejního prezidenta (prověřují orgány činné v trestním řízení), a to ve spojení s medializací nepřesně interpretovaných nebo nepravdivých informací (např. zveřejnění usnesení GIBS Národním fondem proti korupci nebo zveřejnění částí tzv. Šlachtovy zprávy).

Dopady organizační změny na probíhající trestní řízení zatím nelze relevantně posoudit. Způsob, jakým byla provedena, mohl vést a zřejmě také vedl k tomu, že někteří příslušníci požádali o propuštění ze služebního poměru, a zároveň k nejistotě ohledně budoucího fungování nového útvaru a ohledně důvodů provedení organizační změny samotné. Nicméně postoje a veřejná sebe prezentace J. Komárka a R. Šlachty, postup VSZ v Olomouci, úniky a mediální interpretace informací z trestních řízení nedůvěru v provedenou organizační změnu a s ní spojené negativní dopady prohloubily.

Ze strany státních zástupců je jako jeden z nejdůležitějších argumentů proti slučování útvarů prezentována obava z koncentrace informací v rámci jednoho útvaru a jejich možného úniku k neoprávněným osobám. Tuto obavu by zřejmě bylo možné rozptýlit, pokud by existoval jednoznačně nastavený systém sdílení informací z trestních řízení v rámci struktury Policie ČR, např. formou interního aktu řízení, neboť lze souhlasit s tím, že čím větší okruh osob je seznámen s určitou informací, tím je větší riziko jejího úniku. Taková úprava v současné době v rámci Policie ČR není (resp. vychází z principu nadřízenosti a podřízenosti bez specifikace rozsahu sdílených informací) a názory na rozsah sdílení informací se různí. Nastavení organizační struktury a systému sdílení informací je plně v působnosti vedení Policie ČR.

Aby byl naplněn účel trestního řízení, je nutná bezproblémová spolupráce policistů se státními zástupci a policistů mezi sebou. Tuto spolupráci jednoznačně nepodporuje veřejné zpochybňování činnosti některých útvarů Policie ČR, resp. veřejná prezentace nedůvěry v jejich činnost nebo v činnost konkrétních policistů, k čemuž v rámci komentářů k organizační změně nezřídka docházelo.

PŘÍLOHA - usnesení vyšetřovací komise

Vyšetřovací komise v průběhu své činnosti přijala celkem 46 usnesení, z nichž pro účely závěrečné zprávy vybrala ta nejpodstatnější.

Usnesení č. 3 z 11. 7. 2016 – komise se usnesla, že v průběhu její činnosti budou provedeny **nejméně svědecké výslechy Roberta Šlachty, Jiřího Komárka, Jaroslava Vilda, Tomáše Tuhého, Zdeňka Laubeho, Michala Murína, Jiřího Langa, Milana Chovance, Andreje Babiše, Pavla Zemana, Lenky Bradáčové, Pavla Komára a Ivo Ištvana.**

Usnesení č. 4 z 11. 7. 2016 – komise se usnesla, že její další schůze budou **neveřejné.**

Usnesení č. 17 z 31. 8. 2016 - komise **1. považuje neustálé úniky informací týkající se organizační změny policejních útvarů ÚOOZ a ÚOKFK za velmi vážné, neboť je jimi zásadně narušována důvěryhodnost práce komise; medializace citlivých informací podryvá maximální možnou objektivitu a nestrannost komise v očích veřejnosti; 2. ukládá předsedovi komise Pavlu Blažkovi projednat tyto úniky informací s nejvyšším státním zástupcem a ředitelem Generální inspekce bezpečnostních sborů s cílem úniky informací z trestních spisů vyšetřit a do budoucna jim zamezit.**

Usnesení č. 24 z 8. 9. 2016 - komise **rozhodla na výslovnou žádost Jiřího Komárka o přerušení jeho výslechu a odsunutí jeho dokončení na zatím neurčenou dobu.**

Usnesení č. 26 z 15. 9. 2016 - komise **1. konstatuje, že některá dosud zveřejněná tvrzení v médiích bývalým policistou ÚOOZ plk. Komárkem ve věci okolností organizační změny v Policii ČR nemají průkazný charakter; komisi nebyly předloženy přímé důkazy potvrzující jeho mediální vyjádření vůči konkrétním osobám a institucím; 2. se ohrazuje vůči tvrzením, že zdroj informací uváděný v některých sdělovacích prostředcích pochází z prostředí komise.**

Usnesení č. 38 z 19. 1. 2017 - komise **rozhodla, že projednání závěrečné zprávy komise v Poslanecké sněmovně bude veřejné.**

Usnesení č. 40 z 30. 1. 2017 – komise se rozhodla podat prostřednictvím svého předsedy Vrchnímu státnímu zastupitelství v Praze oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že při prověřování údajného informování o plánované policejní akci prostřednictvím SMS zprávy ve spisu čj.: GI-TC-601-146/2014 mohlo dojít ze strany pověřeného orgánu GIBS Mgr. Milana Vaculíka ke spáchání trestného činu – přečinu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 trestního zákoníku.

Usnesení č. 44 z 30. 1. 2017 – komise se rozhodla podat prostřednictvím svého předsedy Vrchnímu státnímu zastupitelství v Praze oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že při manipulaci se spisem čj.:GI-TC-601-146/2014 na Vrchním státním zastupitelstvím v Olomouci mohlo dojít ze strany státního zástupce Mgr. Petra Šeredy ke spáchání trestného činu, jehož důsledkem byl nezákonný únik informací.

Dne 30. ledna 2017 přijala komise také následující usnesení, včetně jejich odůvodnění. I tato usnesení, přijatá na závěr činnosti komise, je třeba chápat jako nedílnou součást výsledku jejího šetření. Komise se tak rozhodla, že nezůstane jen u popisu minulého či současného stavu, ale pokusí se iniciovat některé kroky k jeho zlepšení, a proto navrhuje Poslanecké sněmovně přijetí níže uvedených usnesení.

Usnesení č. 41 Poslanecká sněmovna vyzývá vládu, aby v rámci její ústavní odpovědnosti za činnost státního zastupitelství zvažila, zda pro zajištění zákonnosti v činnosti Vrchního státního zastupitelství v Olomouci postačuje podaná kárná žaloba nejvyšším státním zástupcem či zda nejsou nutná další opatření, včetně opatření personálních.

Odůvodnění:

Vyšetřovací komise zjistila ze své činnosti a obdržených podání skutečnosti o porušení práva v činnosti Vrchního státního zastupitelství v Olomouci, kterých se dopustili jeho státní zástupci, kteří nezabránili porušování práva v rámci kontrolní činnosti (dozor a vnitřní dohled). Vrchní státní zastupitelství v Olomouci medializací prověřování okolností policejní reformy aktivisticky vstoupilo do politického života. Mediální vstup nebyl důvodný, když samotné prověřování vycházelo z neověřených a nepravdivých informací, včetně záměny pojmu odesílatel a příjemce zprávy SMS. Z pochybení vyvodil i závěr nejvyšší státní zástupce, který podal na státního zástupce JUDr. P. Komára (VSZ Olomouc) kárnou žalobu.

Státní zastupitelství je orgánem moci výkonné a vláda je vrcholným orgánem výkonné moci.¹ Přitom vláda odpovídá Poslanecké sněmovně za provádění výkonné moci² jako celku s výjimkou prezidenta republiky. Je tedy v ústavní logice, aby Poslanecká sněmovna žádala po vládě důsledné zajištění zákonnosti v rámci výkonné moci, pokud je zjištěno porušování práva. Možné je i personální opatření, které může provést především ministr spravedlnosti v součinnosti s nejvyšším státním zástupcem. Uvedená personální opatření se netýkají funkce státního zástupce, ale jen vedoucích pozic.

¹ Čl. 67 odst. 1 a čl. 80 Ústavy č. 1/1993 Sb.

² Čl. 68 odst. 1 Ústavy.

Usnesení č. 42 Poslanecká sněmovna žádá vládu, aby jí do tří měsíců předložila návrh zákona, který bude obsahovat:

- 1. Změnu trestního řádu tak, aby dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení trestním nevykonával státní zástupce, pokud půjde o trestné činy, kde podezřelým a obviněným je státní zástupce či bývalý státní zástupce, který je spáchal při výkonu funkce či v souvislosti s výkonem funkce státního zástupce, a aby případně upravila i příslušná ustanovení o zastupování trestní obžaloby před soudem, pokud bude obžalovaným státní zástupce či bývalý státní zástupce a půjde o trestné činy spáchané při výkonu funkce.**
- 2. Změnu trestního zákoníku tak, aby promlčecí doba neběžela v případě, že půjde o trestný čin zneužívání pravomoci vedoucím státním zástupcem nebo jeho náměstkem po dobu, kdy jsou ve vedoucí funkci na státním zastupitelství.**

Odůvodnění:

Navrhovaná právní úprava vychází ze stejného přístupu, který vedl ke vzniku Generální inspekce bezpečnostních sborů jako úřadu odděleného od policie i ostatních bezpečnostních sborů, aby vyšetřování trestných činů bylo oproštěno do nežádoucí kolegiality a osobních vazeb v rámci jednoho sboru. Proto také příslušníky samotné Generální inspekce bezpečnostních sborů nevyšetřují ani policisté, ani jiní příslušníci inspekce, ale státní zástupci, kteří zde mají postavení policejního orgánu.³

Stejně nežádoucí osobní vazby mohou ovlivnit posuzování skutků, kterých se dopustí státní zástupci při výkonu funkce, které mají znaky trestného činu, ale z důvodu vzájemné kolegiality jsou ostatními státními zástupci hodnoceny příznivě pro jejich kolegy. Státní zastupitelství disponuje velkou mocí v rámci trestního řízení, což v demokratickém právním státě musí být spojeno s odpovědností, která nemůže být narušena stavovskou soudržností a osobními přátelskými vazbami.

Roli dozoru nad zákonností v přípravném řízení v takovém případě může sehrát na státním zastupitelství nezávislý orgán, což může být i soud. Půjde o roli výjimečnou stejně jako výjimečně má postavení policejního orgánu státní zástupce při vyšetřování trestných činů příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů. Došlo by tak k omezenému obnovení institutu vyšetřujících soudců, kteří dříve na území Čech, Moravy a Slezska působili. Vláda však může věc řešit i jinak, což je na její úvaze. Cílem není obnovit vyšetřující soudce, ale posílit objektivitu při objasňování trestné činnosti státních zástupců, zvláště při činech spáchaných v souvislosti s výkonem jejich úřední pravomoci.

Rovněž je požadována změna promlčecí doby za zneužívání pravomoci v případě, kdy je vedoucí státní zástupce, který se činu dopustil, ve vedoucí funkci a může tak účinně bránit objasňování své trestné činnosti a to již ve stádiu prověřování.

³ § 161 odst. 4 trestního řádu č. 141/1961 Sb.

Usnesení č. 43 Poslanecká sněmovna žádá vládu, aby jí do tří měsíců předložila návrh zákona, který bude obsahovat změnu trestního řádu tak, aby

- a) bylo vypuštěno oprávnění státního zástupce přikázat, aby úkony ve věci prováděla jiná osoba služebně činná v policejním orgánu (§ 174/2f trestního řádu)
- b) bylo vypuštěno oprávnění státního zástupce osobně provádět jednotlivé úkony trestního řízení nebo i celé vyšetřování namísto policejního orgánu (§ 174/2c trestního řádu)

Odůvodnění:

Při jednání vyšetřovací komise vyšlo najevo, že státní zástupci běžně svými pokyny zasahují do toho, kdo konkrétně se v rámci policejního útvaru bude věnovat jaké agendě a s kým v rámci tohoto útvaru může spolupracovat, koho v rámci svého útvaru smí o své činnosti informovat a podobně. Dále vyšlo najevo, že někteří státní zástupci aktivně v přípravném řízení realizují různé úkony v trestním řízení namísto toho, aby se soustředili na výkon dozoru nad zákonností v přípravném řízení.

Dle zákona jsou státní zástupce i policejní orgán povinni organizovat svou činnost tak, aby účinně přispívali k včasnosti a důvodnosti trestního stíhání. Státní zástupce může uložit policejnímu orgánu provedení takových úkonů, které je tento oprávněn provést a které jsou třeba k objasnění věci.

Státní zástupce je dále dle § 157 odst. 2 písm. b) trestního řádu oprávněn odejmout kteroukoli věc policejnímu orgánu a učinit opatření, aby byla přikázána jinému orgánu. Policejním orgánem však není dle § 12 trestního řádu jednotlivý policista, ale celý policejní útvar a tedy jeho vedoucí je osobou, která odpovídá za organizaci činnosti útvaru a to v rozsahu všech práv a povinností.

Příkazy státních zástupců, že určitou záležitost smí řešit pouze jeden jimi konkrétně určený policista a že jiné policisty nesmí takto určený policista o ničem z řešené věci informovat, jsou tedy v rozporu s účelem zákona a vůlí zákonodárce.

Vzhledem k tomu, že platná právní úprava je státními zástupci obcházena a zneužívána k účelu, který ve skutečnosti komplikuje policejní vyšetřování, navrhuje se vypustit z trestního řádu oprávnění státního zástupce obsažené dosud v § 174 odst. 2 písm. f), které mu umožňuje přikázat, aby úkony ve věci prováděla jiná osoba služebně činná v policejním orgánu. Rozhodování o tom, který konkrétní policista či tým v rámci útvaru se věcí bude zabývat, zůstane tak nezpochybnitelnou výlučnou odpovědností příslušného vedoucího policejního útvaru.

Dále, dle 174 odst. 2 písm. c) trestního řádu mají státní zástupci dosud oprávnění osobně provádět jednotlivý úkon nebo i celé vyšetřování a vydat rozhodnutí v kterékoliv věci; přitom postupují podle ustanovení tohoto zákona pro policejní orgán. Toto ustanovení je nesystémové a státní zástupci tak mají oprávnění konat takové úkony v trestním řízení, ke kterým nemají žádné vybavení, vzdělání ani výcvik. Uvedené ustanovení zároveň objektivně komplikuje

státním zástupcům schopnost řádně vykonávat nezávislý dozor nad zákonností v přípravném řízení. V zájmu jednoznačného rozdělení rolí mezi policii a státní zástupce, kteří je mají kontrolovat, se proto navrhuje také toto ustanovení z trestního řádu vypustit.